

I. М. Білецька,

д. е. н., доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту,

Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту TNEU

ORCID ID: 0000-0002-6906-7161

DOI: 10.32702/2306-6806.2020.4.55

ОБГРУНТУВАННЯ ПОЛОЖЕНЬ УПРАВЛІНСЬКО-ІНФРАСТРУКТУРНОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

I. Biletska,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of International Economics,

Marketing and Management, Ivano-Frankivsk Educational and Scientific Institute of TNEU

JUSTIFICATION OF THE MANAGEMENT AND INFRASTRUCTURE MECHANISM OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF TOURIST ENTERPRISES PROVISIONS

Охарактеризовано параметри розвиненості мережі об'єктів інфраструктурного забезпечення функціонування туристичних підприємств. Визначено переваги реалізації управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств. Ідентифіковано етапи реалізації управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств. Диференційовано інфраструктурні цілі інноваційного розвитку та пріоритетні форми їх досягнення залежно від розмірів туристичного підприємства для малих, середніх і великих туристичних підприємств. Спроектовано властивості структури забезпечення ресурсно-функціональної спроможності управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств. Доведено, що ефективним інструментом реалізації управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств є їх участь у створенні спеціалізованих координаційних рад. Визначено мету створення таких структур, як покращення управлінської підтримки впровадження інноваційних проектів та підвищення рівня їх капіталізації на ринку. Показано, що важливе місце в процесі імплементації управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств посідають бізнес-асоціації.

The purpose of the article is to substantiate the provisions of the management and infrastructure mechanism of innovative development of tourism enterprises.

The parameters of the development of the network of objects of infrastructural support of functioning of tourist enterprises are characterized. Advantages of realization of managerial-infrastructural mechanism of innovative development of tourist enterprises are determined. The stages of implementation of the management and infrastructure mechanism of innovative development of tourism enterprises have been identified. Differentiated infrastructural goals of innovative development and priority forms of their achievement depending on the size of the tourism enterprise for small, medium and large tourism enterprises.

The properties of the structure of providing the resource and functional capacity of the management and infrastructure mechanism of innovative development of tourism enterprises have been designed. It is proved that an effective tool for implementing the management and infrastructure mechanism for innovative development of tourism enterprises is their participation in the creation of specialized coordination councils. The purpose of creation of such structures as improvement of managerial support of implementation of innovative projects and increase of their capitalization in the market is defined. It is shown that business associations occupy an important place in the process of implementation of the management and infrastructure mechanism of innovative development of tourism enterprises.

The practical significance of the obtained results lies in the possibility of introducing effective instruments of institutional nature at the domestic tourism enterprises, which can significantly increase the efficiency of their functioning and integration into the system of elements of the tourism business environment, including international.

Theoretical, methodological and applied provisions of the formation and implementation of the management and infrastructure mechanism as a separate strategic direction of the multisystem innovation development policy of the tourism enterprise have been scientifically substantiated.

Ключові слова: підприємства туризму, інноваційний розвиток, управлінсько-інфраструктурний механізм. Key words: tourism enterprises, innovative development, management and infrastructure mechanism.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Ефективність функціонування туристичних підприємств значною мірою залежить від параметрів розвиненості мережі об'єктів соціально-економічної інфраструктури, яка дозволяє формувати сприятливі умови щодо гарантування дотримання високих стандартів надання туристичних послуг клієнтам, забезпечення підтримки процесів розширеного відтворення туристичних підприємств, полегшення рівня доступності та якості надаваних послуг, активізації процесів інноваційного розвитку підприємств туризму на інноваційних засадах. Така взаємозалежність обумовлюється галузевою специфікою функціонування туристичних підприємств, яка вимагає не лише потужної матеріально-технічної бази останніх, але й наявності відповідного інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку сфери туризму.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Принципові положення управління розвитком підприємств туризму достатньо досліджені у працях Т. Васильців, А. Шехлович [1], Ю. Мігущенко [2], І. Орлик [3], О. Власюка [4], Р. Лупака [5], А. Голод [6], О. Мельниченко [7], А. Охріменко [8], А. Димчук [9] та ін.

На вітчизняних підприємствах туризму не впроваджуються сучасні ефективні управлінсько-інфраструктурні механізми їх інноваційного розвитку. Недостатність теоретико-прикладних розробок з цього питання обумовила наукові пошуки в зазначеному напрямі.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування положень управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Параметри розвиненості мережі об'єктів інфраструктурного забезпечення функціонування туристичних підприємств визначаються цілим рядом чинників, серед яких такі: прикладні засади реалізації державної політики розвитку соціально-економічної інфраструктури, інституційно-ресурсна спроможність державних і регіональних програм покращення інфраструктурного забезпечення сфери туризму, наявність бюджетних потужностей та їх можливість спрямування в сегмент розвитку інфраструктурного забезпечення туристичної галузі, ефективність роботи місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в сегменті інфраструктурної модернізації, поширеність практики реалізації проектів державно-приватного партнерства в інвестиційно-інфраструктурній сфері, масштаби й резерви наповнення бюджетно-ресурсних потужностей туристичних регіонів, тяжіння й наближеність до великих центрів бізнесово-ділової активності.

Реалізація управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств забезпечує формування таких переваг: 1) зміцнення конкурентних позицій підприємств на ринку надання туристичних послуг завдяки активізації процесів їх інтеграції в розбудову інфраструктурного забезпечення галузі;

2) покращення керованості процесів розбудови та міжгалузевого функціонування інфраструктури туристичних підприємств; 3) можливості кооперації ресурсних потужностей підприємств туризму та гарантування досягнення ефекту масштабу реалізації інвестиційно-інноваційних проектів; 4) підвищення відповідальності та мотиваційних стимулів керівників туристичних підприємств за покращення інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку; 5) узгодження управлінських функцій на мікро-, мезо- та макрорівнях у процесі модернізації інфраструктури інноваційного розвитку підприємств туризму; 6) мінімізація конфліктного середовища й трансакційних витрат у процесі реалізації інноваційно-інфраструктурних проектів; 7) надання пріоритетності розбудови інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку туристичних підприємств за принципом "знизу-вверх", поряд з принципом "зверху-вниз"; 8) подолання наявних просторово-територіальних дисбалансів розвитку інфраструктури інноваційного розвитку туристичних підприємств; 9) підвищення ефективності освоєння грошових коштів і контролю за використанням ресурсного забезпечення в процесі розбудови інфраструктури підприємств туризму; 10) можливість досягнення синергетичного ефекту інноваційної модернізації туристичних підприємств.

Забезпечення ефективності реалізації управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних під-

ПОСЛІДОВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКО-ІНФРАСТРУКТУРНОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ

Рис. 1. Етапи реалізації управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 1. Диференціація інфраструктурних цілей інноваційного розвитку та пріоритетних форм їх досягнення залежно від розмірів туристичного підприємства

	Інфраструктурні цілі інноваційного розвитку	Пріоритетні форми досягнення цілей
Мале підприємство	Покращення доступу до об'єктів інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку; посилення інтеграції та участі туристичних підприємств у спільних інфраструктурних проєктах в інноваційній сфері; аутсорсинг інфраструктурних послуг	Стратегічна орієнтація на формування кооперативних структур розбудови та покращення інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку туристичних підприємств з урахуванням спільних інтересів і потреб
Середнє підприємство	Розвиток кооперативно-інфраструктурних проєктів в інноваційній сфері; участь у побудові науково-технологічних парків та інноваційно-освітніх центрів; створення мережі спеціалізованих інноваційно-туристичних бізнес-інкубаторів	Участь у реалізації спільних інвестиційно-інноваційних проєктів; використання переваг інструментів оренди та лізингу інфраструктурних об'єктів; створення практичних інноваційних майданчиків обміну досвідом між суб'єктами практичної та науково-освітньої сфери
Велике підприємство	Участь у розбудові мережі об'єктів інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку сфери туризму; формування власної бази інфраструктурного забезпечення; реалізація довгострокових інноваційно-інфраструктурних проєктів	Спрямування частки прибутку в формування венчурних інвестиційно-інноваційних фондів; використання переваг механізмів фінансування інфраструктурних проєктів на засадах державно-приватного партнерства

Джерело: авторська розробка.

приємств потребує чіткого дотримання етапності дій, що представлені на рисунку 1.

Ресурсні потужності та розміри туристичного підприємства об'єктивно диференціюють інфраструктурні цілі інноваційного розвитку та пріоритетні форми їх досягнення (табл. 1). Очевидно, що великі підприємства є більш спроможними до реалізації масштабних інфраструктурних проєктів, тоді як малі підприємства, головним чином, орієнтовані на покращення та модернізацію вже існуючого інфраструктурного забезпечення.

Розвинена мережа об'єктів інноваційної інфраструктури забезпечує можливість оперативної реакції на виклики та потреби туристичної галузі в умовах глобалізації та лібералізації ринку туристичних послуг. Інноваційна інфраструктура не лише активізує рух потоків інформації, знань і технологій, а також і налагоджує взаємодію інституційних компонентів окремих галузей та національної економіки в цілому. Інноваційна інфраструктура визначає темпи розвитку економіки країни та зростання добробуту населення. Очевидно, що стратегічна мета покращення інфраструктурного забезпечення процесів інноваційного розвитку полягає не тільки в забезпеченні динамічної конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів, але й підвищенні рівня задоволеності інтересів учасників суспільно-економічного обміну та зміцненні науково-технологічного потенціалу держави.

Забезпечення ресурсно-функціональної спроможності управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств потребує гарантування відповідності його проєктованої структури таким властивостям: конгруентність; гнучкість; міцність; збалансованість; раціональність; інтегрованість; автономність; емерджентність.

Ефективним інструментом реалізації управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств є їх участь у створенні спеціалізованих координаційних рад. Метою створення таких структур є покращення управлінської підтримки впровадження інноваційних проєктів та підвищення рівня їх капіталізації на ринку. Ініціаторами створення координаційних рад інноваційного розвитку повинні бути безпосередньо керівники туристичних підприємств. Водночас забезпечення ефективності їх функціонування потребує мобілізації ресурсів як представників органів державної влади, так і представників бізнесу, наукових установ, консалтингових структур, експертного середовища, громадського сектора тощо. Пріоритетним є створення таких координаційних рад у регіонах на базі обласних державних адміністрацій, що, з

однієї сторони, дозволить посилити мотиваційні стимули та відповідальність у представників органів державної влади за процеси інноваційної модернізації туристичних підприємств, а з іншої — забезпечить популяризацію заходів, які відбуваються в межах засідання координаційних рад, і максимізує охоплення цільової аудиторії. Створення координаційної ради інноваційного розвитку туристичних підприємств передбачає активізацію ділових контактів і налагодження взаємовідносин між суб'єктами сфери туризму на засадах спільного обміну досвідом, технологіями та компетенціями, комплексне поєднання яких забезпечує підвищення рівня керованості інноваційних процесів, капіталізацію туристичних інновацій, мінімізацію ризиків зриву впровадження інновацій, зменшення строків окупності інвестиційно-інноваційних проєктів, що в сукупності формує передумови для зміцнення динамічної конкурентоспроможності підприємств на туристичному ринку.

Важливе місце в процесі імплементації управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств посідають бізнес-асоціації, що забезпечують не лише активізацію процесів впровадження інновацій, але й лобювання та захист інтересів учасників цих асоціацій на туристичному ринку.

З метою покращення фінансового забезпечення процесів інноваційної модернізації туристичних підприємств доцільним є використання практики створення спеціалізованих фондів інвестиційно-інноваційного розвитку, налагодження роботи яких передбачає внесення членських пайових інвестиційних внесків, освоєння яких здійснюється на засадах залучення послуг спеціалізованих консультативно-дорадчих структур. Створення та забезпечення ефективності функціонування фонду інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств туризму потребує реалізації таких заходів як: налагодження комунікаційних взаємозв'язків між підприємствами туристичної галузі на засадах організації та проведення туристичних конференцій, ярмарків, круглих столів, симпозіумів і семінарів, за підсумками роботи яких виробляються спільні стратегічні цілі та орієнтири вдосконалення інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку підприємств; пошук внутрішніх і зовнішніх джерел акумулювання інвестиційних активів для реалізації спільних масштабних інфраструктурних проєктів, шляхом діагностики власних інвестиційних потужностей підприємств, реалізації можливостей збільшення частки реінвестованого прибутку, залучення вигідних довгострокових кредитних ресурсів банківсько-фінансового сектора; узгодження спільної базисної моделі управління фондом інвести-

ційно-інноваційного розвитку на засадах дотримання паритетності представництва його членів при прийнятті управлінських рішень у відповідності до розміру інвестиційних внесків, виділених на підтримку функціонування цього фонду.

Структурним елементом управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств є інструмент державно-приватного партнерства реалізації інноваційних проектів. Використання такої форми співпраці дозволяє не лише диверсифікувати джерела залучення фінансових ресурсів, але й збалансувати відповідальність державного й приватного сектора за процеси інвестиційної модернізації туристичних підприємств, забезпечити синергійний ефект розбудови інфраструктурних об'єктів, підвищити участь приватного капіталу в реалізації інвестиційно-інноваційних проектів, гарантувати державну підтримку капіталізації інновацій. Реалізація механізмів реалізації державно-приватного партнерства розбудови інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку туристичних підприємств повинна передбачати наявність обов'язкової частки участі приватного капіталу на рівні не менше 25%, поширення практики передачі інфраструктурних об'єктів у довгострокове користування на засадах концесії, диверсифікацію ризиків реалізації інноваційно-інфраструктурних проектів між приватним і державним секторами, стратегічну орієнтацію на вирішення критичних проблем інфраструктурного забезпечення сфери туризму.

Вдосконалення потребують існуючі підходи до реалізації інструментів державно-приватного партнерства, що передбачає оптимізацію процедури планування інноваційно-інфраструктурних проектів у сфері туризму, підвищення прозорості регламентних процедур укладання договорів і виділення коштів, формування збалансованого бюджету інноваційно-інфраструктурного проекту на всіх етапах його реалізації, залучення представників громадськості до обговорення реалізації проектів державно-приватного партнерства, організації ефективної підсистеми моніторингу та контролю за використанням інвестиційно-фінансових ресурсів, чіткого розподілу повноважень, обов'язків і відповідальності в процесі реалізації інноваційно-інфраструктурних проектів.

Пріоритетними є стимулювання та підтримка розвитку мережі сучасних туристичних інноваційно-інфраструктурних кластерів, що враховують природно-ресурсний потенціал конкретного регіону, його туристично-галузеву специфіку, можливості й перспективи нарощення інноваційних потужностей туристичних підприємств. Формування та розвиток таких кластерів має відбуватися на засадах територіально-галузевий спорідненості туристичних підприємств. Ідея формування кластерних утворень інноваційно-інфраструктурного забезпечення туристичної діяльності полягає в мінімізації обсягу трансакційних витрат, понесених на реалізацію інноваційних проектів у контексті підвищення рівня якості обслуговування туристів.

Стимулювання розвитку інноваційно-інфраструктурних кластерів туристичних підприємств формує ряд переваг, основними серед яких доцільно виділити такі: підвищення ефективності реалізації проектів інноваційного розвитку на засадах досягнення ефекту масш-

Рис. 2. Структура управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств

Джерело: авторська розробка.

табу; кооперація ресурсних потужностей туристичних підприємств шляхом підвищення рівня концентрації об'єктів туристичної інфраструктури в межах однієї території; посилення мотиваційних механізмів і стимулів здійснення інноваційної модернізації туристичних підприємств; поглиблення інноваційної спеціалізації підприємств туризму, що дозволяє зміцнити їх конкурентні позиції на ринку та підвищити рівень задоволеності потреб клієнтів; підвищення ефективності використання природно-ресурсного потенціалу підприємств, рекреаційного фонду конкретної території, а також мінімізація ризиків ірраціонального природо-користування туристичної сфери; зниження собівартості одиниці впровадженій інновації, що забезпечує підвищення параметрів цінової конкурентоспроможності туристичних підприємств на ринку; покращення можливостей забезпечення паритетності економічних, соціальних та екологічних компонент ефективності процесів інноваційного розвитку підприємств туризму.

Активізація розвитку інноваційно-інфраструктурних кластерів туристичних підприємств передбачає забезпечення стратегічної орієнтації на розбудову його складових елементів, що передбачає реалізацію таких заходів: стимулювання процесів створення мережі науково-технологічних парків, що орієнтовані на розробку, тестування й впровадження інноваційних туристичних продуктів на засадах кооперації з науково-дорадчими установами, формування спільної матеріально-технічної бази для експериментальних майданчиків, лобювання й пошуку можливостей отримання пільгових періодів оподаткування функціонування науково-технологічного парку на початкових етапах його роботи, диверсифікації джерел залучення інвестиційних ре-

курсів, спрямованих на розбудову об'єктів інноваційно-інфраструктурного забезпечення.

Агреговану структуру управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств представлено на рисунку 2.

Таким чином, ефективна реалізація управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку є базисною передумовою для підвищення ефективності функціонування туристичних підприємств, зміцнення їх конкурентних позицій на туристичному ринку, а також покращення рівня задоволеності інтересів і потреб клієнтів.

Формалізація структури цього механізму передбачає участь туристичних підприємств у розбудові мережі координаційних рад, бізнес-асоціацій, фондів інвестиційно-інноваційного розвитку, інноваційно-інфраструктурних кластерів, фондів державно-приватного партнерства, науково-технологічних парків, бізнес-інкубаторів, венчурних фондів, страхових компаній.

Реалізація управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств забезпечить покращення керованості інноваційних проєктів, капіталізацію інновацій на туристичному ринку, лобіювання та захист інтересів туристичних підприємств, інтеграцію ресурсного базису інноваційної модернізації останніх, диверсифікацію ризиків інноваційної діяльності, вирівнювання просторово-регіональних дисбалансів розвитку інноваційної інфраструктури.

Стратегічним інструментом активізації інноваційної діяльності туристичних підприємств є формування її інтелектуально-кадрового забезпечення, що передбачає раціоналізацію процесів пошуку та підбору кадрів, перегляд усталених принципів і засад розстановки працівників на посади, вдосконалення підходів до підготовки та перепідготовки персоналу, формування сприятливих передумов для всебічного розвитку та самовдосконалення працівників, організацію комплексної системи моніторингу та діагностики ефективності інтелектуально-кадрового забезпечення інноваційної діяльності, вдосконалення системи мотивації праці (оптимізація поєднання матеріальних і нематеріальних її форм, збалансування та ергономічних інструментів, імплементація передових практик світового досвіду мотивації персоналу), забезпечення справедливих підходів до організації кар'єрного зростання, розвитку інтеграційних відносин між туристичними підприємствами та науково-освітніми центрами, посилення ролі кадрових служб у процесах формування інтелектуально-кадрового забезпечення підприємств туризму, імплементацію механізмів підвищення рівня престижності зайнятості на туристичному підприємстві.

ВИСНОВКИ

Інноваційний розвиток туристичних підприємств потребує ефективної реалізації їх управлінсько-інфраструктурного механізму, що повинен відповідати таким властивостям, як конгруентність, гнучкість, міцність, збалансованість, раціональність, інтегрованість, автономність та емерджентність. Формалізація структури цього механізму передбачає участь туристичних підприємств у розбудові мережі координаційних рад, бізнес-асоціацій, фондів інвестиційно-інноваційного розвитку, інноваційно-інфраструктурних кластерів, фондів державно-приватного партнерства, науково-технологічних парків, бізнес-інкубаторів, венчурних фондів, страхових компаній. Реалізація управлінсько-інфраструктурного механізму інноваційного розвитку туристичних підприємств забезпечить покращення керованості реалізації інноваційних проєктів, капіталізацію інновацій на туристичному ринку, лобіювання та захист інтересів туристичних підприємств, інтеграцію ресурсного базису інноваційної модернізації останніх, диверсифікацію ризиків інноваційної діяльності, вирів-

нювання просторово-регіональних дисбалансів розвитку інноваційної інфраструктури.

Література:

1. Васильців Т.Г., Шехлович А.М., Васильців В.В. Фінансово-економічні інструменти стимулювання розвитку IT-сфери України. Економічний дискурс. 2017. № 4. С. 128—136.
2. Мігущенко Ю.В. Механізми розвитку туристичної галузі в умовах тимчасової окупації частини території України: регіональний аспект: аналіт. записка. URL: http://lv.niss.gov.ua/public/File/1/AZ_Mihushchenko_2016.pdf
3. Орлик І.О., Васильців Т.Г., Рудик С.А. Механізми та засоби активізації інноваційного розвитку підприємств роздрібної торгівлі. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2016. № 1. С. 102—109.
4. System transformations of the national economy: challenges and expectations: collective monograph / edited by O. Vlasiuk and other. Bydgoszcz, Poland: University of Economy Publishing House, 2016. Vol. 1. 357 p.
5. Лупак Р.Л. Оцінювання формування конкурентних переваг туристичних підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. 2016. № 3. С. 189—194.
6. Голод А. Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування: монографія. — Львів: ЛДУФК, 2017. — 340 с.
7. Мельниченко О.А., Шведун В.О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні: монографія. Харків: Вид-во НУЦЗУ, 2017. 153 с.
8. Охріменко А.Г. Проблеми конкурентоспроможності туристичної галузі України. Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 5. С. 42—47.
9. Димчук А.В. Формування туристичної політики держави в умовах динамічних змін ринкового середовища. Економіка та держава. 2010. № 12. С. 44—45.

References:

1. Vasylytsiv, T. G. Shehlovych, A. M. and Vasylytsiv, V. V. (2017), "Financial and economic instruments of stimulation of development of IT-sphere of Ukraine", Economic discourse, vol. 4. pp. 128—136.
2. Mihushchenko, YU. V. (2017), "Mechanisms of the development of the tourism industry in conditions of temporary occupation of part of the territory of Ukraine: the regional aspect", available at: http://lv.niss.gov.ua/public/File/1/AZ_Mihushchenko_2016.pdf (Accessed 10 March 2020).
3. Orlyk, I. O. Vasylytsiv, T. G. and Rudyk, S. A. (2016), "Mechanisms and means of intensification of the innovative development of enterprises of retail trade", Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic sciences, vol. 1. pp. 102—109.
4. Vlasiuk, O. (2018), System transformations of the national economy: challenges and expectations, University of Economy Publishing House, Bydgoszcz, Poland.
5. Lupak, R. L. (2016), "Assessment of formation of competitive advantages of tourist enterprises", Bulletin of the Khmelnytsky National University, vol. 3, pp. 189—194.
6. Holod, A. (2017), Bezpeka rehionalnykh turystychnykh system: teoriya, metodolohiya ta problemy harantuvannya [Security of Regional Tourist Systems: Theory, Methodology and Guarantee Problems], LDUFK, Lviv, Ukraine.
7. Melnychenko, O. A. and Shvedun, V. O. (2017), Osoblyvosti rozvytku industriyi turyzmu v Ukrayini [Features of the development of the tourism industry in Ukraine], NUTSZU, Kharkiv, Ukraine.
8. Okhrimenko, A. H. (2011), "Problems of Competitiveness of the Tourist Industry of Ukraine", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 5, pp. 42—47.
9. Dymchuk, A. V. (2010), "Formation of the tourist policy of the state in conditions of dynamic changes in the market environmen", Ekonomika ta derzhava, vol. 12, pp. 44—45.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2020 р.